

20. Torstaina 6 p. joulukuuta

k:lo 2 päivällä.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:	
Esitellään:	
1) Hallituksen esitys n:o 1 Suomen hallitusmuodoksi	367
2) Hallituksen esitys n:o 2 laiksi Suomen hallitusmuodon perusteista	371
3) Hallituksen esitys n:o 3 laiksi eduskunnan esitysoikeuden laajentamisesta ..	"
4) Hallituksen esitys n:o 4 laiksi Suomen valtiotalouden oikeusperusteista ..	"
5) Hallituksen esitys n:o 5 laiksi 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun valtiopäiväjärjestyksen 26, 27, 43, 61 ja 63 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi	372
6) Hallituksen esitys n:o 6 laiksi eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja prokuraattorin virkotoiten lainmukaisuutta	"
7) Hallituksen esitys n:o 7 laiksi 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun valtiopäiväjärjestyksen 32, 46 ja 51 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi	373
8) Hallituksen esitys n:o 8 laiksi edustajapalkkiosta vuoden 1917 ensimmäisillä ja toisilla valtiopäivillä	"
9) Hallituksen esitys n:o 9 laiksi 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun valtiopäiväjärjestyksen erinäisten valtiopäivätöitä koskevain säännösten muuttamisesta ja täydentämisestä sekä samana päivänä annetun vaalilain 37 §:n muuttamisesta ..	"
10) Hallituksen esitys n:o 10 laiksi Korkeimmasta Oikeudesta	"
11) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi Korkeimmasta Hallinto-oikeudesta	"
12) Hallituksen esitys n:o 12 laiksi mooseskenskolaisista Suomessa	"
13) Hallituksen esitys n:o 13 suurten tulojen verosta	"

	Siv.
14) Hallituksen esitys n:o 14 leimasuostunnan suorittamisesta 1918 vuoden loppuun	373
15) Hallituksen esitys n:o 15 pääoma- ja kuponkisuostunnan suorittamisesta 1918 vuoden loppuun	"
16) Hallituksen esitys n:o 16 kulkulaitosrahastosta vuodeksi 1917	"
17) Ehdotuksen laiksi 20 p:nä heinäkuuta 1906 annetun valtiopäiväjärjestyksen 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi sisältävä ed. Kullervo Mannerin y. m. edusk. esit. n:o 50	"
18) Ehdotuksen laiksi torppari- ja mäkitypa-alueitten julistamisesta päätöistään riippumattomiksi sisältävä ed. Mäkelän y. m. edusk. esit. n:o 51	—
19) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen kieltäytymisestä ottamasta äänestyksen alaiseksi erästä edustaja Løhen ehdotusta, jonka varapuhemies on katsonut olevan vastoin eduskunnan ennen tekemää päätöstä	—

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi: ed. Eloranta, Holsti, E. Huttunen, Hänninen-Walpas, Kuusinen, Louhivuori, Raitanen, Rantasalo, Salovaara, Vihersalo, P. Virkkunen ja Wrede.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä tästä istunnosta saa ed. Wrede sairauden takia.

Uusia jäseniä valiokuntiin.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut kirjelmä, joka luetaan.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle eduskunnan valitsijamiehet ilmoittavat täten kunnioittaen, että sittenkuin eduskunta on myöntänyt vapautuksen ed. Nevanlinnalle perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä, ed. Alopaeukselle vapautuksen lakivaliokunnan jäsenyydestä, sekä ed. Leinoselle ja Antilalle vapautuksen talousvaliokunnan jäsenyydestä, ovat valitsijamiehet tänään pidetyssä kokouksessa valinneet perustuslakivaliokunnan jäseneksi ed. Nevanlinnan sijaan ed. Rantasalon, lakivaliokunnan jäseneksi ed. Alopaeuksen sijaan ed. Snellmanin, talousvaliokunnan jäseneksi ed. Leinosen sijaan ed. Takkulan ja ed. Antilan sijaan ed. Tavastahden.

Sen johdosta, että talousvaliokunnan varajäsen, ed. Tavastähti on tullut valituksi mainitun valiokunnan varsinaiseksi jäseneksi, on hänen sijaansa talousvaliokunnan varajäseneksi valittu ed. Haataja.

Helsingissä, 5 päivänä joulukuuta 1917.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten
puolesta:

J. Oskari Peurakoski.

Anton Huotari.

Suomen itsenäisyyden tunnetuksi saattaminen.

Puhemies: Eduskunnan puhemiehelle on jätetty näin kuuluva kirjelmä:

Pyydämme tilaisuuden saada tämämpäiväisessä täysi-istunnossa esittää Eduskunnan päätettäväksi: Sen johdosta, että hallitus on tehnyt Eduskunnalle esityksen uudeksi hallitusmuodoksi, joka on rakennettu sille pohjalle, että Suomi on riippumaton tasavalta, Eduskunta korkeimman valtiovallan haltijana päättää puolestaan hyväksyä tämän periaatteen ja hyväksyä myös, että hallitus, saattaakseen Suomen valtiollisen itsenäisyyden tunnetuksi, ryhtyy niihin toimenpiteisiin, jotka hallitus on sitä varten tarpeelliseksi ilmoittanut.

Helsingissä, 6 päivänä joulukuuta 1917.

Santeri Alkio. Pekka Ahmavaara.
Ernst Estlander. Kyösti Haataja.
Erkki Pullinen.

Keskustelu:

Ed. K. Manner: Puhemiehen äsken lukemaa aloitetta ehdotukseksi minä puolestani en voisi kannattaa useastakaan syystä. En kuitenkaan tällä kertaa ainakaan vielä tahdo mielipidettäni laajemmin selostella. Luetun ehdotuksen sijasta ehdottaisin eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavaa:

„Suomen korkeimman valtiovallan haltijana lausuu Suomen eduskunta periaatteen, että Suomi on oleva riippumaton tasavalta. Tämä riippumattomuus on koettava toteuttaa sovinollista tietä Venäjän kanssa aikaansaamalla sopimuksella. Siitä ehdotusta tekemään olisi asetettava yhteinen neuvottelukunta, jossa olisi yhtä monta Suomen ja Venäjän edustajaa. Neuvottelukunnan tulisi tehdä myös muita ehdotuksia Suomen ja Venäjän suhteiden järjestämiseksi. Nuo ehdotukset olisivat alistettavat molempien valtioiden täysivaltaisten valtioiden lopullisesti hyväksyttäväksi. Suomen olisi koetettava saada myös muut valtiot tunnustamaan Suomen riippumaton tasavalta ja tekemään sen kanssa sopimuksia suhteiden järjestämisestä.

Edellämainittuja asioita valmistelemaan sekä tekemään niistä ehdotuksia eduskunnan hyväksyttäväksi päättää eduskunta asettaa 17-henkisen valiokunnan”.

Ed. Jalonen: Kannatan ed. Mannerin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asiassa on olemassa kaksi ehdotusta. Ed. Alkion y. m., joka täällä luettiin ja jota kutsun siis ed. Alkion ehdotukseksi, ja toinen ed. Mannerin ehdotus, joka täällä niinkään on luettu ja jota on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy ed. Alkion ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Mannerin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 100 jaa- ja 88 eiantä.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt näistä ehdotuksista hyväksyä ed. Alkion ehdotuksen.

Päätöksen johdosta lausuvat:

Ed. Salin: Tahdon pöytäkirjaan merkittäväksi vastalauseeni porvariston tällaisesta edesvastuuttomasta politiikasta, että näin tärkeissä kysymyksissä esitetään asiapaperi tuollaisena yllätyksenä, ettei siihen eduskunnan suurella enemmistöllä ole ollut edes ennakoita tilaisuutta tutustua, ja että se sitten samanlaisena yllätyksenä naulataan kiinni ilman perusteluja, noin vain yhdellä vasaraniskulla. Pelkään sellaisesta politiikasta Suomen kansalle koituvan tulevaisuudessa aivan raskaita ja vaikeita seurauksia ja vieritän sen vuoksi edesvastuun tästä tämän syyntakeettoman ja edesvastuuttoman porvariston ja sen muodostaman hallituksen niskoille.

Ed. Hänninen - Walpas: Pyydän merkittäväksi, etten ole yhtynyt eduskunnan päätökseen.

Ed. Häkkinen: Pyydän myös merkittäväksi pöytäkirjaan, etten ole hyväksynyt eduskunnan päätöstä.

Ed. Juutilainen: Pyydän oikaista ed. Salinin väitteen.

Puhemies: Ed. Juutilainen, pyytäisin huomauttaa, että ollaan oikeutettuja panemaan vastalause, mutta keskustelua ei sen johdosta sallita.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Suomen hallitusmuotoa

koskeva hallituksen esitys n:o 1, joka viime istunnossa pantiin pöydälle, esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Senaattori Tala: Kun hallitus on ollut tilaisuudessa jo muutamia päiviä sen jälkeen, kun se on toimeensa astunut, antamaan eduskunnalle 16 osittain varsin laajaa esitystä, niin on heti sanottava, että tämä on ollut mahdollista vain sen kautta, että edellinen hallitus oli nämä esitykset jo laatinut. Mitä erittäinkin tulee hallituksen 12 ensimmäiseen esitykseen, jotka ovat esitetyt senaatissa sen toimituskunnan puolesta, jonka päällikkönä minulla on kunnia olla, tahdon mainita, että

useimmat näistä esityksistä on alkuaan laatinut senaatin viime kevännä asettama perustuslakikomitea.

Minulla on mieluinen velvollisuus lausua tästä paikasta syvin tunnustukseni perustuslakikomitean herra puheenjohtajalle ja sen arvoisille jäsenille siitä harvinaisen etevästä ja tunnollisesta työstä, jonka he ovat komiteassa suorittaneet. Huolimatta siitä rajoitetusta ajasta, joka oli komitean käytettävänä, on sen onnistunut laatia ehdotuksia julkisen oikeutemme kehittämiseksi, joiden arvo ei riipu yksistään siitä, voiko aina asiallisesti asettaa samalle kannalle kuin komitea. Niillekin, jotka useissa tärkeissä kohdin asettuvat toiselle pohjalle kuin komitea, on mahdollista komitean ehdotuksen puitteissa saada omat ehdotuksensa esille. Mitä erittäinkin hallitusmuotoehdotukseen tulee, niin valtiollisten tapahtumain nopeus oli ehtinyt saattaa komitean ehdotuksen eräessä suhteessa vanhentuneeksi jo ennenkuin sen pohjalla oli ehditty eduskunnalle jättää hallituksen esitys. Komitean ehdotus oli rakennettu sille edellytykselle että Suomi edelleenkin jäisi Venäjän valtakunnan yhteyteen. Nykyisen hallituksen tehtäväksi jäi sen tähden tehdä ehdotukseen ne muutokset, jotka Suomen itsenäinen valtiollinen asema edellyttää. Sitä vastoin ei hallitus katsonut voivansa viivyttää tämän esityksen jättämistä eduskunnalle niin paljon kuin esityksen täydellinen asiallinen tarkastus olisi vaatinut. Siten ei ole ollut vältettävissä, että on eräitä ristiriitaisuuksia olemassa esityksen n:o 2 ja n:o 1 välillä, samoin kuin myös esityksen n:o 2 ja säännösten välillä hallituksen seuraavissa esityksissä.

Kun Suomen nuorelle tasavallalle on laadittava hallitusmuoto, on vallan luonnollista, että katse suuntautuu ulkomaille etsiäkseen sieltä sopivia malleja. Niin tärkeätä kuin onkin etsiä uusia ajatuksia, uusia valtiotoiminnan muotoja muualta, ei kuitenkaan saa unohtaa, että julkisessa oikeudessa historiallisen kehityksen katkaiseminen useimmiten osottautuu vieläkin turmiollisemmaksi kuin yksityisoikeudessa. On sitäpaitsi muistettava se yleisesti tunnustettu totuus, että mitään ihannevaltiomuotoa ei ole olemassa. Missä määrin valtiomuoto pystyy tarjoamaan kansalle parimmat edellytykset onnelliselle kehitykselle, se ei riipu yksistään valtiomuodon laadusta, vaan siitä, missä määrin valtiomuodossa toteutetut periaatteet ovat sopusoinnussa kansan oikeustajunnan kanssa. Kun minä puolestani katson, että Suomen tuleva valtiosääntö on ra-